

1. Endringer siden forrige versjon

- Generell oppdatering.

2. Hensikt og omfang

- Sikre riktig håndtering av legemidler som skal gis i sonde.

3. Ansvar

- **Seksjonsleder/enhetsleder** er ansvarlig for at personalet gjøres kjent med prosedyren og har tilstrekkelig med kompetanse.
- **Lege** som ordinerer legemidler, har ansvar for bruk av legemiddel på en annen måte enn det som er angitt i preparatomtalen (Felleskatalogen/SPC).
- **Sykepleier** som deler ut legemidler i sonde har ansvar for innhenting av opplysning om at dette er i orden dersom lege ikke spesifikt har ordinert at legemidlet skal gis i sonde.
- Se for øvrig [Helsepersonells ansvar og oppgaver innen legemiddelhåndtering.](#)

4. Fremgangsmåte

Generelt

- Sjekk at sonden ligger riktig før legemidler gis i sonde.

Valg av legemiddelformulering

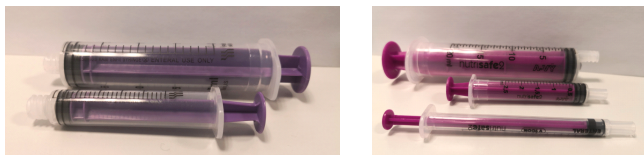
- Førstevalg av legemiddelformuleringer som skal gis i sonde er:
 - miksturer (for å finne ut om mikstur er tilgjengelig er det nyttig å sjekke i [Miksturlisten](#). Denne er utarbeidet av Nasjonalt Kompetansenettverk for legemidler til barn)
 - oppløselige tablett/brusetabletter/smeltetabletter.
- I noen tilfeller kan intravenøse formuleringer brukes per oralt, men dette forutsetter at det intravenøse legemidlet ikke ødelegges i det sure miljøet i magen, og at legemidlet foreligger på en slik form at det kan absorberes i mage-tarm systemet. Ta kontakt med sykehusapoteket for konkrete spørsmål.

Knusing/deling/åpning eller oppløsning av tablett/kapsler

- Dersom mikstur/brusetabletter/oppløselige tablett/smeltetabletter ikke er tilgjengelig, undersøk i knuse-delelisten, [Tabletter og kapsler - deling, åpning og knusing \(inkl knuse-/delelisten\)](#) om tablett eller kapselen kan knuses/åpnes.
- NB! Knuse-delelisten er ikke tiltenkt som et verktøy for å undersøke om tablett eller kapsler kan gis i sonde, og dette må derfor sjekkes i hvert enkelt tilfelle. Ta eventuelt kontakt med sykehusapoteket for å forsikre deg om at legemidlene kan gis i sonde.
- Vurder risiko for tetting av sonden, spesielt for viskøse væsker og legemidler i fast form oppslemmet i væske. Vurder fortykning med vann og partikkel/kornstørrelsen. Det er økt risiko for tetting desto tynnere sonden er.
- Dersom flere legemidler skal gis, bør det tilstrebes å gi legemidlene separat og skylle med vann mellom hvert legemiddel. For mer informasjon, se skylling av sonde.

Valg av sprøyter/utstyr til administrering av legemidler i sonde

- Det skal brukes [perorale/enterale sprøyter](#) ved utdeling av legemiddel per oralt og i sonde (disse er lilla). Det finnes ulike typer avhengig av størrelsen på sonden (nyfødt bruker f.eks andre typer enn på store barn)

- For merking av perorale sprøyter, se [Merking av legemidler inkl bruk av standardiserte fargede etiketter](#).

Sondeernæring og legemidler i sonde

- Sondeernæring og legemidler skal som hovedregel ikke blandes, og sondeernæringen skal derfor stoppes i forbindelse med medisiner. Dersom legemidlet ikke skal tas i forbindelse med mat, gjelder aktuelle tidsintervaller før og etter måltid også for sondemat (eksempel: tetracykliner).

Typer sonder og plassering

- Det finnes ulike typer sonder. Både indre diameter og plassering av sonden er av betydning når det skal vurderes om legemidlet kan gis i sonde.
 - Barnesonder: \geq CH 6
 - Sonder til voksne: \geq CH10
 - PEG: Større diameter
- Sonder med plassering i ventrikkelen er mest vanlig. Ved plassering i tynntarm vil enkelte legemidler kunne få endret absorpsjon. Når legemidler gis direkte i tynntarm, bør legemidlene fortynnes ekstra for å unngå irritasjon i tarmen.

Skylling av sonde

- Mengde vann som brukes ved skylling, kan variere avhengig av sondens tykkelse og pasientens alder og vekt. Det må beregnes tilstrekkelig mengde vann for å skylle sonden. Dersom flere legemidler skal gis, bør det tilstrebes å gi legemidlene separat og skylles med vann mellom hvert legemiddel. Mengde vann til skylling av sonde hos pasienter med væskerestriksjon, må vurderes i hvert enkelt tilfelle.
 - Voksne pasienter: Skyllvolum til voksne pasienter er om lag 15-30 ml, og 5-10 ml vann brukes til skylling mellom hvert legemiddel.
 - Barnepasienter: Skyllvolum til barnepasienter er avhengig av volumet som de ulike sondestørrelsene rommer. Beregn forslagsvis x2-3 mengde vann ifht sondens volum ved skylling av sonden.
- For kritisk syke og immunsupprimerte pasienter anbefales det å bruke sterilt vann ved skylling av sonde, og eventuelt ved fortynning og utblanding av legemidler, for å hindre oppvekst av bakterier når vannet blir stående i sonden. I springvann kan det forekomme bakterier som kan være potensielt patogene for kritisk syke og immunsupprimerte pasienter, slik som pseudomonas og andre non-fermative bakterier. Sonde som er plassert i duodenum eller jejunum, øker risikoen for infeksjon.

Vær oppmerksom på at dokumentet kan være endret etter utskrift.

Prosedyre Legemidler i sonde			Utskriftsdato: 08.01.2021
Dokumentansvarlig:	Godkjent av: Hilde Myhren	Dokument-Id: 9919 - Versjon: 2	Side 2 av 3

Ved tett sonde

- Viktigste årsak til tett sonde er reaksjon mellom magesyre og ernæringsløsning. Skylling før og etter at ernæringsløsninger eller legemidler er gitt, vil forebygge problemet med tette sonder.
- Tette sonder kan forsøksvis åpnes ved forsiktig å trekke vann frem og tilbake gjennom sonden. Mengden skyllevann tilpasses pasientens alder og sondens størrelse, hos voksne forsøksvis 15-30 ml vann i en 50 ml sprøyte. Til barn kan man utgangspunkt i det skyllevolumet som brukes til vanlig.
- Det kan ta 30 minutter eller lenger tid å åpne sonden. Små sprøyter kan brukes med forsiktighet dersom sonden ikke åpnes ved bruk av 50 ml sprøyte. Små sprøyter kan ødelegge sonden på grunn av høyt trykk ved skylling.

Alternative søkeord: Utdeling, administrering

5. Referanser

- "Handbook of Drug Administration via Enteral Feeding Tubes" (Rebecca White and Vicky Bradnam. 2010).
- [Informasjonsmaterieill til helsepersonell - administrering av legemidler i sonde/PEG. Sykehusapotekene, 2017](#)

Vedlegg

- [AGREE metoderapport legemidler i sonde](#)
- [Flytskjema- Legemidler i sonde](#)

Andre eHåndboksdokumenter

- [Merking av legemidler inkl bruk av standardiserte fargede etiketter](#)
- [Helsepersonells ansvar og oppgaver innen legemiddelhåndtering](#)
- [Tabletter og kapsler- deling, åpning og knusing \(inkl. knuse-/delelisten\)](#)

Vær oppmerksom på at dokumentet kan være endret etter utskrift.

Prosedyre Legemidler i sonde		Utskriftsdato: 08.01.2021
Dokumentansvarlig:	Godkjent av: Hilde Myhren	Dokument-Id: 9919 - Versjon: 2 Side 3 av 3